

EXECUTIVE SUMMARY

View of central Colombo across the Beira lake

Source: UN-Habitat/Charmalee Jayasinghe

The *State of Sri Lankan Cities 2018* (SoSLC) report includes 10 chapters of data and analysis, to provide detailed sectoral assessments of Sri Lanka's cities and present an integrated policy analysis. In doing so, it aims to support evidence-based urban policy and planning to drive the social and economic development of the country's urban centres. Drawing on the United Nation's New Urban Agenda, the report presents a Roadmap for Sri Lankan Cities, which promotes cross-sectoral and holistic interventions that recognise Sri Lanka's cities as interrelated urban systems. This approach yields **5 key policy recommendations** that work across sectors to achieve *a better urban future for all Sri Lankans*:

1. Redefine 'urban' in terms of spatial characteristics, and revise municipal boundaries to incorporate fringe urban areas.
2. Develop a national and sub-national sustainable urban strategy and investment plan for Sri Lankan cities.
3. Establish and fund national collaborative hubs and networked Research and Development Institutes located in universities and linked to government agencies and institutions, business and civil society.
4. Reform the dual governance structures that exist in urban areas to enhance local enabling environments, inclusiveness and gender mainstreaming; streamline, integrate and optimise the delivery of essential urban services to support the development of competitive urban and rural economies.
5. Initiate programmes to improve connectedness between cities, and their hinterlands, through building hard and soft infrastructure, logistics, knowledge networks, enhanced access to supply and value-chains, alliances, and inter-government arrangements.

This report presents the first comprehensive assessment of Sri Lanka's recent urban development. It is a key output of the ambitious 21 month *State of Sri Lankan Cities Project*, which includes both a report and an urban database to support sustainable urban development in Sri Lanka. The project has been developed and implemented by a number of partners: the Ministry of Provincial Councils, Local Government and Sports, through the Sri Lanka Institute of Local Governance; Local Authorities in the country's Provincial Capitals; the United Nations Human Settlements Programme (UN-Habitat), which has provided technical assistance; and with the Government of Australia as funding partner. The Ministry of Megapolis and Western Development extended its support with information and inputs, as did other ministries associated with urban development in the country.

The report draws on methodologies developed by UN-Habitat in other State of Cities Reports to examine the 'state' of Sri Lanka's major cities and highlight overall trends in the country's urban development. It uses recent satellite images to establish land use and urban expansion patterns, and also draws on statistical data, field interviews and city workshops to engage local stakeholders. The assessment centres on a detailed analysis of the country's 9 Provincial Capitals, including Anuradhapura (North Central Province), Badulla (Uva Province), Jaffna (Northern Province), Kandy (Central Province), Kurunegala (North Western Province), Ratnapura (Sabaragamuwa Province), Trincomalee (Eastern Province), and Colombo, the capital of the Western Province and of the country.

The **introduction** to the report outlines a vision of **a better urban future for all Sri Lankans** drawing on the United Nations Sustainable Development Goals and New Urban Agenda, as well the key Government of Sri Lanka strategic documents, *Vision 2025* and the *Public Investment Programme 2017-2020*. This future vision of Sri Lankan cities includes **5 key tenets, competitiveness, inclusivity, resilience, safety and sustainability**, which frame the analysis in the following chapters.

Following the introduction, **Chapter 2** examines the spatial attributes of the country's urbanisation. It shows the scale of Sri Lanka's urbanisation is far greater than official statistics suggest. Analysis of satellite imagery reveal that the country's 9 Provincial Capitals expanded at an average rate of 6.42 per cent per year in the period 1995-2017, and accounted for an estimated population of 7.39 million in 2017. Urban expansion has occurred as low density urban sprawl outside official municipal boundaries, and is therefore hidden from official urban population statistics. Correspondingly, the population of the 9 Provincial Capitals residing within official municipal boundaries is estimated at just 1.47 million in 2017. This large and 'hidden' urban fringe calls for a review of the definition of what constitutes 'urban' and revisions to municipal boundaries. In addition, low density sprawl expansion has resulted in a range of urban planning challenges that run across sectors and are explored throughout the report, ranging from the provision of utilities, urban mobility and resilience to climate change.

Chapter 3 examines the people and functions of Sri Lanka's cities. It provides detailed land use mapping from very-high resolution satellite imagery of the 9 Provincial Capitals in 2017. It finds that the capitals perform a range of functions that are crucial to the country's social and economic development, although a greater range of urban services are located in cities in western areas and/or in cities well-connected to the capital, Colombo. In contrast, the

populations of cities in the east and north, and more remote central areas, have less access to urban services. Across Sri Lanka, the functions and services of urban centres support ethnically diverse, vibrant and youthful populations that can be harnessed to promote development across the country, especially in less developed cities. A key future challenge is related to population ageing. According to UNDESA, nearly 30 per cent of the population will be over 60 by 2050, compared to just 12.4 per cent at the time of the last census. This ageing trend is found to be more pronounced in cities than in rural areas, with the majority of the elderly being women, presenting social and economic policy challenges.

An urban economy assessment, included in **Chapter 4**, shows cities are integral to Sri Lanka's economic development. The Western Region Megapolis (which includes Colombo and surrounding areas), and the 8 other Provincial Capital districts, account for 71 per cent of Sri Lanka's GDP; the Western Region Megapolis alone accounts for around 40 per cent of GDP. The SoSLC assessment of urban economies draws on a Location Quotient (LQ) analysis and labour productivity assessment to identify a number of emerging sectors that can drive future growth and spread economic development to less developed regional cities. In addition, a City Competitive Index (CCI) analysis reveals disparities in urban competitiveness, with more remote and less developed cities facing the greatest constraints to attracting increased trade and investment. The LQ and CCI are important tools to monitor the economic performance of cities, and guide future economic policies and investment. A key constraint to inclusive urban economies is gender inequality, particularly in less developed cities: in Trincomalee, for example, 77 per cent of men participate in the labour market compared to just 22 per cent of women.

Access to housing for Sri Lanka's urban population is a pressing policy issue, and is addressed in **Chapter 5**. The

analysis identifies a range of housing policy challenges related to tenure systems, the supply of affordable, high-quality housing, and difficulties accessing housing finance. The analysis also explores Sri Lanka's long tradition of people-centred approaches to housing, including the globally replicated *People's Process*, that have incorporated the diverse and changing needs of urban residents in urban housing policy. In addition, a qualitative study of housing experiences and aspirations among urban residents reveal the importance of positioning housing policy as part of integrated settlement planning. A key issue relating to urban housing policy is the lack of systematic data on urban housing markets available for the 9 Provincial Capitals, particularly for sprawling fringe areas located outside municipal boundaries, and in more remote and less developed cities.

Linked to the issue of housing is access to municipal services and utilities, which is assessed in **Chapter 6**. A key issue is related to rapid sprawl expansion in many cities, which means much of the demand for municipal services comes from the population living outside the municipal boundary. Kandy's municipal area, for example, has an estimated 2017 population of 113,000 but also serves an additional urban fringe population of 117,000. This trend is common across the 9 Provincial Capitals, and creates financing and coordination challenges to the provision and maintenance of a range of public services, from public space to sidewalks to health and education. There are particular challenges in all cities related to WASH coverage, especially waste water and solid waste management. Another important challenge is extending key social development services to more remote cities to support social and economic development: in Badulla, for example, just 3.1 per cent of built-up area is allocated to health and education compared to 9.1 per cent in Kurunegala.

In **Chapter 7**, intercity and rural-urban connectivity is highlighted as key to driving and rebalancing development across Sri Lanka's cities and the entire country. In particular, while there has been much progress on upgrading roads and rail infrastructure, challenges remain in logistics and emerging technologies. Internet connectivity is low and needs to be upgraded. Download speeds to public agencies in the 9 Provincial Capitals are just 2 Mbps, compared to a global average of 9 Mbps. Within individual cities, municipal connectivity has been characterised by rapid increases in private vehicle usage, especially in larger cities experiencing urban sprawl, which has resulted in long commutes and negatively impacted the liveability of cities in a variety of ways. Public and green transport infrastructure improvements are needed to stem this trend. A particular constraint to increased public transport usage is related to the safety of women: a survey of public transport users conducted for the SoSLC project found 70 per cent had experienced harassment.

Sri Lankan cities, like many in the Asian region, are increasingly vulnerable to climate change and associated risks. In this regard, **Chapter 8** finds that the 9 Provincial Capitals are exposed to a variety of climate risks, with landslides, floods and associated disease outbreaks being the most severe. Spatial analysis of climate risk in Kandy, for example, reveals that 14 per cent of built-up area is located on areas of moderate landslide risk, and 0.4 per cent (or 6 ha) is located in high-risk areas. Climate change will exacerbate existing risks, and bring new threats such as extreme temperatures and sea level rise. Urban areas, and in particular sprawling cities, are found to be especially vulnerable because of their land use and population distribution characteristics. In the Western Region Megapolis, for example, flood-related deaths have increased markedly during the period of rapid urban expansion, as greater numbers of people reside in flood-prone areas. In response to these threats, land use mapping shows Sri Lanka's 9 Provincial Capitals include important ecosystems, which provide a range of ecosystem services that can be leveraged to increase urban resilience.

The report's last sectoral analysis in **Chapter 9** focuses on urban governance. The chapter develops a City Governance Index (CGI) to measure the performance of local authorities in Sri Lanka's 9 Provincial Capitals. It finds that municipal authorities face significant financial pressures to raise revenue to fund the development of infrastructure and deliver basic urban services: only 1.6-2.6 per cent of total government revenues are allocated to local authorities. Moreover, providing services to large fringe populations outside municipal boundaries compound these resource constraints. In addition, a confusing dual governance structure means the roles, responsibilities and financing of services is uncoordinated, resulting in weak governance outcomes. Like the CCI, the CGI reveals that less developed cities in more remote areas perform worse than those located in Western areas and/or cities well-connected to the capital, Colombo.

Finally, **Chapter 10** provides a Roadmap for Sri Lankan Cities. In doing so, it aims to provide a guide to achieve the vision of *a better urban future for all Sri Lankans* outlined in the report's introduction, and achieve the **5 key tenets, competitiveness, inclusivity, resilience, safety and sustainability**, which have framed the analysis of the report.

මූලික සාරාංශය

Kandy Central Market

Source: UN-Habitat/Charlene Liu

“ශ්‍රී ලංකාවේ නගර පිළිබඳ විමර්ශනය 2018” විමර්ශන වාර්තාව මෙරට නගර වල අංශ කීපයක් ආවරණය වන පරිදි සිදු කළ විස්තරාත්මක විශ්ලේෂණයක් සහ සමෝධානිත ප්‍රතිපත්ති විශ්ලේෂණයක් අන්තර්ගත වන පරිච්ඡේද දහයකින් සමන්විත වේ. එම විශ්ලේෂණයන් මගින් ශ්‍රී ලංකාවේ නාගරික මධ්‍යස්ථාන වල සමාජය හා ආර්ථික උන්නතිය සඳහා අවශ්‍ය නාගරික ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනයට සහ සැලසුම්කරණයට අභිනාලමක් හා මාර්ගෝපදේශණයක් සපයයි. එකී දැක්මට ළගාවීම සඳහා උපයෝගී කර ගත හැකි ප්‍රතිපත්ති/ ක්‍රියාමාර්ග පහක් මෙහි දක්වා ඇත.

1. “නාගරික” යන්නට නව අර්ථයක් ලබා දිය යුතු අතර නගර සහ සීමාවන් නිර්ණය කිරීමේදී ඒ සඳහා තදාසන්න නාගරික ප්‍රදේශයන්ද එක් කළ යුතුය.
2. ශ්‍රී ලංකාවේ නගර සඳහා ජාතික නිරසාර නාගරික උපායමාර්ග සහ ආයෝජන සැලැස්මක් සකස් කල යුතුය.
3. විශ්වවිද්‍යාල වල නව පර්යේෂණ හා සංවර්ධන ආයතන, ජාතික සහයෝගීතා මධ්‍යස්ථාන ඉදි කිරීම, මූල්‍යාධාර සැපයීම සහ ඒවා රාජ්‍ය ආයතන, ව්‍යාපාරික ආයතන, සිවිල් සමාජය සමග සම්බන්ධ කරවීම.
4. දැනට පළාත් පාලන ආයතන වල පවතින ද්විත්ව පාලන ව්‍යුහය වෙනස් කරමින් ප්‍රශස්ත මට්ටමින් ජනතාවට නාගරික සේවාවන් ලබා දෙමින් නාගරික හා ග්‍රාමීය ආර්ථික සම්බන්ධ කිරීම.
5. නගරාන්තර සම්බන්ධතාවය වර්ධනය කිරීම සඳහා යටිතලපහසුකම්, දැනුම් සම්බන්ධතා ආදිය ප්‍රවර්ධනය කිරීමට නව වැඩසටහන් දියත් කිරීම.

ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රථම වතාවට වර්තමාන නාගරික සංවර්ධනය පිළිබඳ වන පුළුල් විශ්ලේෂණයක් මෙම වාර්තාව තුළින් ඉදිරිපත් කෙරේ. මාස 21ක් තුළදී ක්‍රියාත්මක කරන ලද ශ්‍රී ලංකාවේ නගර වල තත්ත්වය නිරීක්ෂණය කිරීමේ ව්‍යාපෘතියෙහි ප්‍රධාන නිමැවුම වන මෙය මෙරට තිරසාර නාගරික සංවර්ධනය උදෙසා වැදගත් වන විශ්ලේෂණ වාර්තාවකින් සහ දත්ත පද්ධතියකින් සමන්විත වේ. මෙම ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී පළාත් සභා, පළාත් පාලන හා ක්‍රීඩා අමාත්‍යාංශය සහ පළාත් පාලනය පිළිබඳ ශ්‍රී ලංකා ආයතනය මග පෙන්වූ අතර ශ්‍රී ලංකාවේ පළාත් අග නගර වල පළාත් පාලන ආයතන හා එක්ව එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව ජනවාර්ෂ වැඩසටහන විසින් තාක්ෂණ සහයෝගය සැපයූ අතර ඕස්ට්‍රේලියානු රජය විසින් මූල්‍ය සහයෝගය සපයන ලදී. තවද මෙම කර්තව්‍යය සාර්ථක කර ගැනීම සඳහා බස්නාහිර හා මහා නගර සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය ඇතුළු නාගරික සංවර්ධනය සඳහා වන අනෙකුත් අමාත්‍යාංශ වලින්ද සහයෝගය ලැබිණි.

එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව ජනවාර්ෂ වැඩසටහනෙහි මූලිකත්වයෙන් නිමැවුණු වෙනත් කලාපීය නගර වල තත්ත්වය නිරීක්ෂණය කිරීමේ වාර්තා වලදී උපයෝගී කරගත් ක්‍රමවේදයන් අනුසාරයෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රධාන නගර වල තත්ත්වය සහ නාගරික සංවර්ධනයෙහි සමස්ත රටාවන් විශ්ලේෂණය කරන ලදී. එහිදී නාගරික ව්‍යාප්තියේ සහ භූමි පරිභෝග රටාවන් අධ්‍යයනය කිරීම සඳහා ආසන්නතම වන්දිකා ජායාරූපත් අනෙක් විශ්ලේෂණයන් සඳහා සංඛ්‍යාත්මක දත්ත, ක්ෂේත්‍ර වාර්තා, අධ්‍යයන වලින් හා ප්‍රාදේශීය වැඩිමුළු වලින් ලබා ගත් දත්ත භාවිතා කරන ලදී. මෙම ව්‍යාපෘතියේ අධ්‍යයන ස්ථාන ලෙස තෝරා ගන්නා ලද්දේ ශ්‍රී ලංකාවේ පළාත් නවයෙහි අග නගර නවයයි. එනම් අනුරාධපුරය (උතුරුමැද පළාත), බදුල්ල (ඌව පළාත), යාපනය (උතුරු පළාත), මහනුවර (මධ්‍යම පළාත), කුරුමාල (වයඹ පළාත), රත්නපුරය (සබරගමුව පළාත), ත්‍රිකුණාමලය (නැගෙනහිර පළාත) සහ කොළඹ (බස්නාහිර පළාත) යනාදියයි.

මෙහි **හැඳින්වීම පරිච්ඡේදයෙන්** සියළුම ශ්‍රී ලාංකිකයන් සඳහා නාගරික අනාගතයක් සඳහා වූ දැක්මක් ඉදිරිපත් කරයි. එය 'එක්සත් ජාතීන්ගේ තිරසාර සංවර්ධන අරමුණු', 'නව නාගරික සැලැස්ම' මෙන්ම 'දැක්ම 2025', 'ආයෝජන වැඩසටහන 2017-2020' වැනි රජයේ වාර්තා පදනම් කර ගනිමින් රචනා කරන ලදී. එකී අනාගත දැක්ම තුළ තරගකාරී බව, අන්තර්ගතභාවය, ප්‍රත්‍යස්ථිතිය, සුරක්ෂිතභාවය, තිරසාරත්වය යන අංශ පහ අන්තර්ගත වන අතර අනෙකුත් පරිච්ඡේද විශ්ලේෂණය කර ඇත්තේ එම අංශ වලට අනුකූල වන පරිදිය.

දෙවන පරිච්ඡේදය තුළින් ශ්‍රී ලංකාවේ නාගරිකරණයට ඉවහල් වූ අවකාශමය දත්ත පිළිබඳ විශ්ලේෂණයක් ඉදිරිපත් කරයි. එම විශ්ලේෂණයට අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ නාගරිකරණය විමේ සිසුභාවයේ සැබෑ අගය ආයතනික දත්ත වලින් පිළිබිඹු වන අගයට වඩා ඉහල ගොස් ඇත. වන්දිකා ජායාරූප ඇසුරෙන් කරන ලද විශ්ලේෂණයන්ට අනුව 1995-2017 කාල සීමාව තුළ පළාත් අග නගර නවයෙහි ව්‍යාප්තියේ සාමාන්‍යය ප්‍රතිශතය වසරකට 6.42 ක් වන අතර 2017 වසරේදී ඇස්තමේන්තුගත ජනගහනය මිලියන 7.39ක් වේ. පරිපාලන මහා නගර සභා මායිම් වලට පිටතින් වැඩි ඝනත්ව නාගරික ව්‍යාප්තියක් සිදුවීමේ ප්‍රවණතාවයක් දක්නට ඇති අතර, එම ව්‍යාප්තිය රජයේ නිල නාගරික ජනගහන දත්ත වාර්තා වලට එක් වී නොමැත. ඒ අනුව රජයේ නිල දත්ත වලට අනුව 2017 වර්ෂයේදී පළාත් අග නගර නවයෙහි පරිපාලන මහා නගර සභා මායිම් තුළ වාසය කරන මුළු ජනගහනය මිලියන 1.47ක් ලෙස සඳහන් වී ඇත. ඒ අනුව එම 'අනාවරණය නොවූ' ජනගහනයෙහි විශාලත්වයෙන් ගමන් වනුයේ 'නාගරික' යන්නෙහි දැනට පවතින අර්ථයන් දැනට පවතින මහා නගර සභා පරිපාලන මායිම් වලින් ප්‍රතිසංස්කරණයක් කල යුතු බවයි. මීට අමතරව අඩු ඝනත්ව ජනගහන ව්‍යාප්තිය නිසා නාගරික සේවා සැපයීම, නාගරික ප්‍රවාහනය, දේශගුණික විපර්යාස වලට මුහුණ දීම වැනි අංශ උදෙසා සැලසුම් සකස් කිරීමේදී විවිධ අභියෝග වලට මුහුණ දීමට සිදුවී ඇත.

ශ්‍රී ලංකාවේ නගර වල ජනගහනය සහ ඔවුන්ගේ ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳව අධ්‍යයනයක් **තුන්වන පරිච්ඡේදයෙන්** ඉදිරිපත් කරයි. එහි අධි නිව වන්දිකා ජායාරූප ඇසුරින් 2017 වර්ෂයේදී පළාත් අග නගර නවය සඳහා සකස් කල භූමි භාවිතය පිළිබඳ විස්තරාත්මක සිතියම් අන්තර්ගත වේ. සෑම අග නගරයක්ම රටෙහි සමාජය හා ආර්ථික සංවර්ධනය සඳහා වැදගත් වන

විවිධ ක්‍රියාකාරකම් වල නිරත වේ. නාගරික සේවාවන් බොහෝමයක් කොළඹ සහ තදාසන්න ප්‍රදේශ වලට සීමා වී ඇති නමුත් උතුරු, නැගෙනහිර සහ ඇතැම් දුෂ්කර මධ්‍යම ප්‍රදේශ වල ජනතාවට නාගරික සේවාවන් වලට ළගා වීමට ඇති හැකියාව ඉතා අවමය. එබැවින් ශ්‍රී ලංකාව පුරා පිහිටි නාගරික මධ්‍යස්ථාන වල කාර්යභාරය සහ සේවාව තුළින් සියළුම ජනතාවගේ, විශේෂයෙන්ම වැඩි දියුණු නොවූ නගර වල ජනතාවගේ උන්නතිය සඳහා කටයුතු සැලසෙනු ඇත. එමෙන්ම වයස්ගත ජනගහනය දැනට පවතින තවත් ප්‍රධාන අභියෝගයක් ලෙස හඳුනා ගෙන ඇත. එක්සත් ජාතීන්ගේ ආර්ථික සහ සමාජයීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුවට අනුව 2050 වන විට වයස අවුරුදු 60ට වැඩි ජනගහනයෙහි ප්‍රතිශතය 30 ක් පමණ වන අතර දැනට පවතින ආසන්නතම සංගණන දත්ත වලට අනුව එම අගය 12.4ක් වේ. මෙම තත්වය ග්‍රාමීය ප්‍රදේශ වලට වඩා නාගරික ප්‍රදේශ වලට දැඩි බලපෑමක් එල්ල කරයි. එමෙන්ම එම වයස්ගත ජනගහනයෙන් වැඩි ප්‍රමාණයක් ස්ත්‍රීන් වීම, සමාජයීය සහ ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති සකස් කිරීමේදී අභියෝගයක් වේ.

නාගරික ආර්ථිකය පිළිබඳව **හතරවන පරිච්ඡේදයේ** දැක්වෙන පරිදී ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථික සංවර්ධනය කෙරෙහි නගර ඉතා වැදගත් මෙහෙයක් ඉටු කරයි. බස්නාහිර මහා නගර කලාපය (කොළඹ හා තදාසන්න ප්‍රදේශ) සහ අනෙකුත් පළාත් වල ප්‍රධාන දිස්ත්‍රික්ක අට ශ්‍රී ලංකාවේ දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයට 71% ක දායකත්වයක් ලබා දෙන අතර බස්නාහිර මහා නගර කලාපය පමණක් ශ්‍රී ලංකාවේ දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයට 40% ක දායකත්වයක් ලබා දෙයි. මෙම පරිච්ඡේදයේදී ස්ථානීය ලක්ෂ්‍යය විශ්ලේෂණයක් සහ ශ්‍රම ඵලදායීතා විශ්ලේෂණයක් භාවිතා කරමින් අඩු සංවර්ධිත ග්‍රාමීය නගර වලට අනාගත ආර්ථික සංවර්ධනයක් ව්‍යාප්ත කිරීමෙහි ලා උපකාරී වන දියුණු වෙමින් පවතින ශක්‍යතා කර්මාන්ත අංශ හඳුනා ගන්නා ලදී. එමෙන්ම නාගරික තරගකාරී දර්ශක විශ්ලේෂණය මගින් නාගරික තරගකාරීත්වයේ විෂමතා හඳුනා ගන්නා ලදී. එහිදී අනාවරණය වූයේ වෙළඳ හා ආයෝජන අවස්ථාවන්ට ළගා වීමේදී දුෂ්කර, ග්‍රාමීය, නොදියුණු නගර බොහෝ බාධක වලට මුහුණ දෙන බවයි. ස්ථානීය ලක්ෂ්‍යය විශ්ලේෂණය සහ නාගරික තරගකාරී දර්ශක විශ්ලේෂණය මගින් නගර වල ආර්ථික කටයුතු පිළිබඳ අධ්‍යයනයට හා අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති, ආයෝජන පිළිබඳ මූලික අවබෝධයක් ලබා ගැනීමට අවශ්‍ය අභිතලම සපයයි. ආර්ථික සංවර්ධනයේදී නොදියුණු නගර වලට බලපාන තවත් ප්‍රධාන බාධකයක් වනුයේ ස්ත්‍රී පුරුෂ

අසමානතාවයයි. උදාහරණයක් ලෙස ත්‍රිකුණාමලය නගරයේ ශ්‍රී වෙළඳපොළ සඳහා පුරුෂ දායකත්වය 77% ක් වන අතර ස්ත්‍රී දායකත්වය 22%ක් වේ.

පස්වන පරිච්ඡේදය මගින් ශ්‍රී ලංකාවේ නාගරික ජනතාවගේ මූලික අවශ්‍යතාවයක් වන නිවාස කරා ප්‍රගත වීමේදී බලපාන ගැටළු පිළිබඳ සාකච්ඡා කෙරේ. මෙහිදී නිවාස ප්‍රතිපත්ති සකස් කිරීමේදී අවධානය යොමු කළ යුතු අභියෝග වන කුලී නිවාස ක්‍රමය, ජනතාවට දැරිය හැකි මට්ටමින් උසස් තත්වයෙන් යුතු නිවාස ලබා දීම, නිවාස ණය ලබා ගැනීමට ඇති හැකියාව හඳුනා ගෙන ඇත. නේවාසික නාගරික ජනතාවගේ නිවාස අත්දැකීම් සහ අපේක්ෂාවන් සම්බන්ධයෙන් සිදු කෙරුණු ගුණාත්මක විශ්ලේෂණයන්ගෙන් අනාවරණය වූයේ නිවාස ප්‍රතිපත්තිය, සමෝධානික ස්ථාපිත සැලැස්මෙහි අංශයක් ලෙස පැවතීම වැදගත් වන බවයි. නාගරික නිවාස ප්‍රතිපත්තියට අදාළ මූලික ගැටළුවක් වනුයේ පළාත් අගනගර නවයෙහි නාගරික සීමා වලින් පිටත සහ ග්‍රාමීය, නොදියුණු ප්‍රදේශ වල නිවාස වෙළඳපොළ පිළිබඳ පවතින විධිමත් තොරතුරු වල හිඟතාවයයි.

ශ්‍රී ලංකාවේ නාගරික සේවාවන් සහ උපයෝගීතාවයන් පිළිබඳව හයවන පරිච්ඡේදයේදී අවධානය යොමු කෙරේ. සිසු නාගරික ව්‍යාප්තිය නිසා මතු වී ඇති ප්‍රධාන ගැටළුවක් වනුයේ මහා නගර සභා මායිම් වලින් පිටත පිවත්වන ජනතාවගෙන් නාගරික සේවාවන් සඳහා ඇති ඉල්ලුම ඉහල යාමයි. උදාහරණයක් ලෙස මහනුවර මහ නගර සභා සීමාව තුළ පිවත් වන 2017 ඇස්තමේන්තුගත ජනගහනය 113,000 ක් වුවද මහා නගර සභා සීමාවෙන් පිටත පිවත් වන 117,000 වූ ජනගහනය සඳහාද අවශ්‍ය වන නාගරික පහසුකම් සහ සේවාවන් සපයයි. මෙය සියලුම නගර වලට පොදුවේ බලපාන ප්‍රධාන ගැටළුවක් වන අතර ඒ නිසා පොදු සේවාවන් (අධ්‍යාපනය, සෞඛ්‍ය) ලබාදීමේදී සහ පවත්වාගෙන යාමේදී මූල්‍ය, සම්බන්ධීකරණ අභියෝග වලට මුහුණ දීමට සිදු වී ඇත. එසේම අප පලය සහ ඝන අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණයද ප්‍රධාන අභියෝගයක් වී ඇත. දුෂ්කර, ග්‍රාමීය නගර වල ආර්ථික සහ සමාජයීය සංවර්ධනය උදෙසා උපකාරී වන මූලික නාගරික සේවාවන් එකී නගර වලට ව්‍යාප්ත කරවීම ප්‍රධාන ගැටළුවක් වී ඇත. උදාහරණයක් ලෙස අධ්‍යාපනය සහ සෞඛ්‍යය අංශ සඳහා බදුල්ල නගරයේ වෙන් කර ඇති වපසරිය 3.1%ක් වන අතර කුරුණෑගල නගරයේ එම අගය 9.1%ක් වේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ සංවර්ධනය සඳහා අන්තර් නගර සහ ග්‍රාමීය-නාගරික සම්බන්ධීකරණයේ ඇති වැදගත්මක **හත්වන පරිච්ඡේදයෙන්** පැහැදිලි කෙරේ. මහා මාර්ග සහ දුම්රිය මාර්ග යටිතල පහසුකම් වල යම්තාක් දුරකට වර්ධනයක් දක්නට හැකි වුවත් තාක්ෂණික යටිතල පහසුකම් වල වර්ධනයෙහි ලා අභියෝග පවතී. අන්තර්ජාල සම්බන්ධතාවයන් ඉතා පහත් මට්ටමක පවතින අතර එය ප්‍රවර්ධනය කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. පළාත් අගනගර නවයෙහි පිහිටි පොදු ආයතන වල භාගත කිරීමේ වේගය තත්පරයට මෙගාබයිට් 2ක් වන අතර ගෝලීය වශයෙන් එහි සාමාන්‍යය අගය තත්පරයට මෙගාබයිට් 9ක් වේ. පෞද්ගලික වාහන භාවිතයේ සිසු වර්ධනය මගින් නගරයක් තුළ සිදු වී ඇති සම්බන්ධීකරණය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබා ගත හැක. මේ නිසා විශේෂයෙන්ම විශාල නගර වල දීර්ඝ ගමනාගමන රටාවන් බිහි වී ඇති අතර එය නගර වල සජීවීතාවය කෙරෙහි විවිධාකාරයෙන් අහිතකර බලපෑම් ඇති කරයි. මෙම තත්ත්වය යටතේ පොදු, පරිසර හිතකාමී ප්‍රවාහන යටිතල පහසුකම් ප්‍රවර්ධනයෙහි අවශ්‍යතාවය ඉතා හොඳින් ඉස්මතු වේ. පොදු ප්‍රවාහන මාධ්‍ය භාවිතය සඳහා ඇති ප්‍රධාන බාධාවක් ලෙස කාන්තාවන්ට ඇති සුරක්ෂිතභාවයේ මදකම හඳුනා ගෙන ඇත. මෙම ව්‍යාපෘතියට අදාළව පොදු ප්‍රවාහන ක්‍රම භාවිතා කරන්නන් ඉලක්ක කර ගනිමින් සිදු කළ සම්බන්ධයෙන්

අනාවරණය වූයේ කාන්තාවන්ගෙන් 70% ක් අතවරයට ලක්ව ඇති බවයි.

අටවන පරිච්ඡේදයෙන් පිළිබිඹු වන පරිදි ශ්‍රී ලංකාවේ පළාත් අගනගර නවය විවිධ දේශගුණික විපර්යාස වලට ලක්වන අතර, නායයැම්, ගංවතුර, රෝගකාරක ව්‍යාප්තිය ඒවා අතරින් ප්‍රධාන වේ. උදාහරණයක් ලෙස සිතියම් වල සඳහන් වන දත්ත වලට අනුව මහනුවර නගර සභා සීමාව තුළ පිහිටි ඉදි කිරීම් වලින් 14%ක් සාමාන්‍ය නායයැම් අවදානම් සහිත ප්‍රදේශ වලත් 0.4%ක් (හෙක්ටයාර් 6) දැඩි නායයැම් අවදානම් සහිත ප්‍රදේශ වලත් පිහිටා ඇත. දේශගුණික විපර්යාස මගින් දැනට එල්ල වී ඇති තර්ජන උද්දීපනය කරන අතර අධික උෂ්ණත්වය, සාගර ජල මට්ටම ඉහළ යාම වැනි නව තර්ජන නිර්මාණය කරයි. ජනගහන ව්‍යාප්තියේ සහ ඉඩම් භාවිතයේ ස්වභාවය නිසා නාගරික ප්‍රදේශ වල ජනතාව දේශගුණික විපර්යාස වලින් නිතර පීඩා විඳිති. උදාහරණයක් ලෙස බස්නාහිර මහා නගර කලාපයේ වාර්තා වූ ගංවතුර මරණ සංඛ්‍යාව පසුගිය කාලය තුළදී සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයකින් ඉහල ගොස් ඇත. එයට හේතුව වන්නේ පසුගිය කාල සීමාව තුළ සිදු වූ සිසු නාගරික ව්‍යාප්තිය නිසා ඇති වූ ඉඩම් අර්බුදය හේතුවෙන් බොහෝ පිරිසක් ගංවතුර අවදානම් ප්‍රදේශ තම වාසස්ථානය ලෙස තෝරා ගැනීමයි. පළාත් අග නගර නවයෙහි සිතියම්ගත කිරීම් වලට අනුව දේශගුණික තර්ජන වලට පිළියමක් ලෙස පරිසර පද්ධති වලින් සැපයෙන සේවාවන් උපයෝගී කර ගනිමින් නාගරික ප්‍රත්‍යස්ථිතිය වර්ධනය කර ගත හැක.

නවවන පරිච්ඡේදයෙන් අවධානය යොමු කෙරෙනුයේ නාගරික පාලනය පිළිබඳවයි. මෙමගින් පළාත් අගනගර නවයෙහි පළාත් පාලන ආයතනවල ක්‍රියාකාරීත්වය පිරික්සීම සඳහා නගර පාලන දර්ශකයක් ඉදිරිපත් කර ඇත. එයින් අනාවරණය වන පරිදි මූලික නාගරික සේවාවන් සහ යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනයට අවශ්‍ය ප්‍රතිපාදන ලබා ගැනීමේදී පළාත් පාලන ආයතන සැලකිය යුතු මූල්‍ය අර්බුදයකට මුහුණ දෙති. රජය විසින් පළාත් පාලන ආයතන සඳහා වෙන් කර ඇත්තේ 1.6%-2.6%ක් තරම් වන සුළු ප්‍රතිපාදන ප්‍රමාණයකි. තවද මහා නගර සීමාවෙන් පිටත වාසය කරන ජනතාවට අවශ්‍ය සේවාවන් ලබාදීමට සිදු වීම නිසා නගර සභා සීමාව තුළ ඇති සම්පත් වල හිඟතාවයක් හට ගෙන ඇත. දැනට පවතින ව්‍යාකූල ද්විත්ව පාලන ව්‍යුහය නිසා සේවාවන් වල වගකීම, මූල්‍යකරණය නිසි පරිදි සම්බන්ධීකරණය නොවීම නිසා පළාත් පාලනය දුර්වල වී ඇත. නාගරික තරගකාරී දර්ශකය මෙන්ම, නගර පාලන දර්ශකයෙන්ද අනාවරණය වන්නේ දියුණු නොවූ ග්‍රාමීය නගර වල ක්‍රියාකාරීත්වය, කොළඹ සහ හදාසන්න ප්‍රදේශ වල ක්‍රියාකාරීත්වයට වඩා ඉතා පහල මට්ටමක පවතින බවයි.

අවසානයේ දැසවන **පරිච්ඡේදයෙන්** ශ්‍රී ලංකාවේ නගර සඳහා වන අනාගත සැලැස්මක් ඉදිරිපත් කරයි. මෙහි අරමුණ වන්නේ හැඳින්වීමෙහි සඳහන් වන පරිදි 'සියලුම ශ්‍රී ලාංකිකයන් සඳහා යහපත් නාගරික අනාගතයක්' යන දැක්මට ප්‍රගතියක් සඳහා අවශ්‍ය මාර්ගෝපදේශණය සැපයීමයි. මේ සඳහා උපයෝගී කරගත් තරගකාරී බව, අන්තර්ගතභාවය, ප්‍රත්‍යස්ථිතිය, සුරක්ෂිතභාවය, තිරසාරත්වය යන අංශ වලට අනුකූල වන පරිදි වාර්තාවේ දත්ත විග්‍රහ කෙරේ.

அறிக்கையின் சாரம்சம்

இலங்கை நகரங்களின் நிலை 2018 (SoSLC) தொடர்பான அறிக்கையானது தரவுகள் மற்றும் பகுப்பாய்வுகளுடனான 10 அத்தியாயங்களை உள்ளடக்கியது. இது இலங்கையின் நகரங்களின் விரிவான துறைசார் மதிப்பீடுகளை வழங்கவும், ஒருங்கிணைக்கப்பட்ட கொள்கை பகுப்பாய்வுகளை முன்வைக்கவும் உதவுகிறது. இதனூடாக இவ்வறிக்கையானது தனது பிரதான இலக்காக ஆதாரபூர்வமான நகர்ப்புற கொள்கை மற்றும் நாட்டின் நகர்ப்புற மையங்களின் சமூக பொருளாதார அபிவிருத்தியை திட்டமிடுதலில் ஆதரவு செலுத்துவதை இலக்காகக் கொண்டுள்ளது. இவை இலங்கை நகரங்களுக்கான வீதி வரைபடத்தினை வழங்குகின்றன, ஒருங்கிணைந்த கொள்கை பகுப்பாய்வு, புதிய நகர்ப்புற நிகழ்ச்சி நிரல் அணுகுமுறைக்கான வரைதல் ஆகியவற்றை உள்ளடக்கியதாக இது காணப்படுகிறது. இது பல துறைசார் இடங்களில் முழுமையான தலையீடுகளுடன் ஈடுபடுதலை ஊக்குவிப்பதோடு இலங்கையின் நகரங்களை ஒன்றுடனொன்று தொடர்புபட்ட நகர அமைப்பாக அங்கீகரிக்கின்றது. இந்த அணுகுமுறையானது சகல இலங்கையர்களும் ஒரு சிறந்த நகர்ப்புற எதிர்காலத்தை அடைய **05 முக்கிய கொள்கைகள் / செயல்களை** சகல மட்டங்களிலும் செயற்படுத்த பரிந்துரைக்கின்றது:

1. இடநிலைப் பண்புகள் தொடர்பில் “நகர்ப்புறம்” என்ற பதத்தினை மீள வரையறை செய்தலும், நகர்ப்புற விளிம்புப்பகுதிகளை இணைத்துக் கொள்ளும் பொருட்டு மாநகர எல்லைகளை திருத்தியமைத்தலும்.
2. இலங்கை நகரங்களுக்கான நீடித்து நிலைத்து நிற்கக்கூடிய நகர்ப்புற மூலோபாய மற்றும் முதலீட்டு திட்டத்தை தேசிய, உப-தேசிய மட்டங்களில் உருவாக்குதல்.
3. தேசிய கூட்டு மையங்களை நிறுவுதலும், நிதியுதவியளித்தலும். அவை பல்கலைக்கழகங்களில் அமைந்துள்ள ஆராய்ச்சி, அபிவிருத்தி நிலையங்களின் வலைப்பின்னலுடன் இணைக்கப்பட்டிருப்பதுடன் அரசு முகவர் நிலையங்கள், வணிக நிறுவனங்கள் மற்றும் சாதாரண சமூகங்கள் என்பவற்றுடனும் தொடர்புபட்டிருக்கும்.
4. உள்ளூர் சூழலை, பால்நிலை உள்ளடங்கலாக சகல பிரிவுகளையும் தரமாக மேம்படுத்துவதற்காக நகர்ப்புற பகுதிகளிலுள்ள இரட்டை நிர்வாக கட்டமைப்புக்களை சீர்திருத்துதல்: போட்டித்திறன் மிக்க நகர்ப்புற மற்றும் கிராமிய பொருளாதார அபிவிருத்திக்கு அத்தியாவசிய நகர்ப்புற சேவை வழங்கலை ஒழுங்குபடுத்தல், ஒன்றுபடுத்தல் மற்றும் மேம்படுத்தல்.
5. நகரங்களுக்கும் வசதி, வாய்ப்புகளில் மிக பின்தங்கிய பிரதேசங்களுக்கும் இடையிலுள்ள இணைப்பை மேம்படுத்துவதற்காக வன்மையான மற்றும் மிருதுவான உட்கட்டமைப்பு வசதிகள், அறிவுசார் பரிமாற்றல்களுக்கான வலையமைப்பு போன்ற விடயங்களுடன் பொருளாதார உற்பத்திசார் தொடர் படிநிலைகள், கூட்டணிகள் மற்றும் அரசாங்கத்தின் இடையேயான ஒழுங்கமைப்புகள் கொண்ட நிகழ்ச்சித் திட்டங்களை முன்னெடுத்தல்.

அனைத்து இலங்கையருக்குமான சிறந்த நகர்ப்புற எதிர்காலத்தை குறிக்கோளாக கொண்டு இந்த அறிக்கை அறிமுகப்படுத்தப்பட்டிருக்கிறது. ஐக்கிய நாடுகள் சபையின் நிலையான அபிவிருத்தி இலக்குகளை நடைமுறைப்படுத்தல், புதிய நகரங்களுக்கான நிகழ்ச்சித்திட்ட நிரல், அதேபோல, இலங்கை அரசின் முக்கிய மூலோபாய ஆவணங்களான 2025th ஆண்டின் குறிக்கோள்கள் மற்றும் பொது முதலீட்டு திட்டம் 2017-2020 ஆகியவற்றையும் இவ்வறிக்கை உள்ளடக்கியதாக காணப்படுகிறது. இலங்கை நகரங்களின் எதிர்கால குறிக்கோளானது **போட்டித்தன்மை (Competitiveness), உள்ளூர்வு (Inclusivity), மீள்திறன் (Resilience), பாதுகாப்பு (Safety)** மற்றும் **நிலைத்திருக்கும் தன்மை (Sustainability)** ஆகிய **05 பிரதான அம்சங்களை** கொண்டுள்ளது. இந்த பிரதான அம்சங்களே பின்வரும் அத்தியாயங்களில் பகுப்பாய்வு செய்யப்பட்டிருக்கின்றன.

அறிமுகத்தைத் தொடர்ந்து, **அத்தியாயம்-02** நகர்ப்புறத்தின் வெளிப்புற பண்புகளை ஆராய்கிறது. உத்தியோகபூர்வமாக பரிந்துரைக்கப்பட்ட புள்ளி விபரங்களை விட உண்மையான நகரமயமாக்கலின் அளவு இலங்கையில் மிக அதிகமாக உள்ளது என்பதை இது காட்டுகிறது. 1995th ஆண்டு தொடக்கம் 2017th ஆண்டு வரையான காலப்பகுதியில் நாட்டின் 09 மாகாணங்களின் தலைநகரங்கள் வருடாந்தம் சராசரியாக 6.42 சதவீதத்தால் விரிவாக்கப்பட்டுள்ளன என்பதை செயற்கைக்கோள்கள் மூலம் எடுக்கப்பட்ட படங்கள் வெளிப்படுத்துகின்றன. அத்துடன் 2017th ஆண்டின் சனத்தொகை 7.39 மில்லியன்களாக கணக்கிடப்பட்டுள்ளது. உத்தியோகபூர்வ நகராட்சி எல்லைக்கு அப்பால் நகர விரிவாக்கமானது குறைந்தளவு அடர்த்தியுடனேயே காணப்படுகிறது. அத்துடன் இவை உத்தியோகபூர்வ நகர்ப்புற சனத்தொகை புள்ளிவிபரத்தில் காட்டப்படுவதில்லை. அத்துடன் உத்தியோகபூர்வ நகராட்சி எல்லைகளிலுள்ள 09 மாகாண தலைநகரங்களின் சனத்தொகை 2017th ஆண்டு 1.47 மில்லியன்களாக மதிப்பி-

இலங்கையின் சமீபத்திய நகர்ப்புற அபிவிருத்தி தொடர்பான முதற்கட்ட விரிவான மதிப்பீட்டை இந்த அறிக்கை வழங்குகின்றது. 21 மாதகால கடின உழைப்பின் ஒரு முக்கிய வெளியீடாக இலங்கை நகரங்களின் நிலை தொடர்பான திட்டம் அமைந்துள்ளது. இது இலங்கையில் நீடித்து நிலைத்து நிற்கக்கூடிய நகர்ப்புற அபிவிருத்திக்கு உதவும் நகர்ப்புறம் தொடர்பான தரவுத்தளம் மற்றும் அறிக்கை ஆகிய இரு அம்சங்களை உள்ளடக்கியதாக காணப்படுகின்றது. இத்திட்டமானது பல பங்காளர்களினால் உருவாக்கப்பட்டு நடைமுறைப்படுத்தப்பட்டுள்ளது: மாகாணசபைகள், உள்ளூராட்சி மற்றும் விளையாட்டு துறை அமைச்சு, இலங்கை உள்ளூராட்சி நிறுவகம் ஊடாக; நாட்டின் மாகாண தலைநகரங்களில் உள்ள உள்ளூர் அதிகார சபைகள்; ஐக்கிய நாடுகள் வதிவிடம் (UN-Habitat), இது தொழில்நுட்ப உதவிகளை வழங்கியுள்ளது; மற்றும் நிதிப் பங்காளர்களாக அவுஸ்ரேலிய அரசாங்கமும். தகவல் மற்றும் உள்ளீட்டு அனுசரணை - மாநகர மற்றும் மேல்மாகாண அபிவிருத்தி அமைச்சு, நாட்டின் நகர்ப்புற மேம்பாட்டுடன் தொடர்புடைய ஏனைய அமைச்சுக்கள் என்பன காணப்படுகின்றன.

இவ் அறிக்கை ஐ.நா வதிவிடத்தினால் (UN-Habitat) உருவாக்கப்பட்ட செயல்முறை மூலம் இலங்கையின் பிரதான நகரங்களின் நிலவரங்களை ஆராய்தல் மற்றும் நாட்டின் நகர்ப்புற வளர்ச்சியில் ஓட்டுமொத்த போக்குகளை முன்னிலைப்படுத்தல் ஆகியவற்றை வரைகின்றது. மேலும் இந்த அறிக்கை, நிலப்பயன்பாடு மற்றும் நகர்ப்புற விரிவாக்க முறைமைகள் பற்றி விளக்குவதற்கு அண்மைய செயற்கைக் கோள் படங்களை பயன்படுத்தியுள்ளது. அத்துடன் புள்ளிவிபரவியல் தரவுகள், கள-நேர்காணல்கள், உள்ளூர் பங்குதாரர்களுடனான நகர பயிற்சிப்பட்டறைகள் என்பனவும் தகவல்களை திரட்டும் ஊடகங்களாக இவ் அறிக்கையில் பயன்படுத்தப்பட்டுள்ளன. நாட்டின் ஒன்பது மாகாணங்களின் தலைநகரங்களின் விரிவான இந்த பகுப்பாய்வுகளில் அனுராதபுரம் (வடமத்திய மாகாணம்), பதுளை (ஊவா மாகாணம்) யாழ்ப்பாணம் (வட மாகாணம்), கண்டி (மத்திய மாகாணம்), குருநாகல் (வடமேல் மாகாணம்), இரத்தினபுரி (சப்ரகமுவா மாகாணம்), திருகோணமலை (கிழக்கு மாகாணம்) அத்துடன் மேல் மாகாணம் மற்றும் நாட்டின் தலைநகரமாகிய கொழும்பு ஆகியன விரிவாக பகுப்பாயப்பட்டுள்ளன.

டப்பட்டுள்ளது. நகராட்சி எல்லைகளின் திருத்தங்களுக்கு இந்த பெரிய மற்றும் “மறைக்கப்பட்ட” நகர்ப்புற விளிம்பு எவ்வாறு உட்படுத்தப்பட வேண்டும் என்ற மீள்பார்வைக்கு அழைப்பு விடுக்கிறது. அத்துடன் குறைந்த அடர்த்தியுடைய நகராட்சி விரிவு எவ்வகையான சவால்களை உள்ளடக்கியது என்பதை இந்த அத்தியாயங்கள் தெளிவுபடுத்துகின்றன. மேலும் பயன்பாட்டு வழங்கலிலிருந்து நகர்ப்புற இயக்கம், மீள்திறன் மற்றும் காலநிலை மாற்றம் வரைக்கும் வேறுபட்டவையாக காணப்படுகின்றன.

அத்தியாயம்-03 நகர்ப்புற மக்கள் மற்றும் அவர்களின் செயற்பாடுகள் பற்றி ஆராய்கிறது. இது 2017th ஆண்டில் செயற்கைகோள்கள் மூலம் எடுக்கப்பட்ட உயர் தரத்திலான (தெளிவான) 09 மாகாண தலைநகரங்களின் விரிவான நிலப்பயன்பாட்டு வரைபடத்தை வழங்குகிறது. அத்துடன் தலைநகரங்கள் பல்வேறுபட்ட சமூக மற்றும் பொருளாதார அபிவிருத்திக்கு அவசியமான செயற்பாடுகளில் ஈடுபடுவதனை அடையாளம் கண்டுள்ளது எனினும், அதிகளவான நகர்ப்புற சேவைகள் மேல்மாகாணப் பகுதிகளில் அல்லது தலைநகர் கொழும்புடன் நன்கு இணைக்கப்பட்ட நகரங்களில் அதிகளவாக காணப்படுகின்றன. இதற்கு மாறாக வடக்கு மற்றும் கிழக்குப் பகுதி நகரங்கள், மிகவும் பின்தங்கிய மத்திய பகுதிகள் ஆகக்குறைந்தளவு நகர்ப்புற சேவைகளையே பெற்றுக்கொள்கின்றன. இலங்கை பூராகவும் நகர்ப்புற மையங்களின் செயற்பாடுகள் மற்றும் சேவைகள் இனத்துவ ரீதியான, துடிப்பான இளைஞர் சமுதாயத்தினர் நாட்டின் வளர்ச்சிக்கு பெரும்பங்காற்றுகின்றனர். குறிப்பாக குறைந்தளவில் வளர்ச்சியடைந்த நகரங்களில் மிகமுக்கியமான எதிர்கால சவாலாக காணப்படுவது சனத்தொகை வயது ஆகும். UNDESA-இன் அறிக்கையின்படி 2050th ஆண்டளவில் மொத்த சனத்தொகையில் 30 சதவீதமானோர், 60 வயதிற்கு மேற்பட்டோராக காணப்படுவர் ஆனால் இறுதி சனத்தொகை கணக்கெடுப்பின் போது 60 வயதிற்கு

மேற்பட்டோர் 12.4 சதவீதமாகவே காணப்பட்டனர். இத்தகைய 60 வயதிற்கு மேற்பட்ட வயதான சனத்தொகை போக்கு கிராமப்புறங்களை விட நகர்ப்புறங்களிலேயே மிக அதிகளவாக காணப்படுகிறது, அதிலும் குறிப்பாக பெண்களே பெரும்பான்மையானோராக காணப்படுகின்றனர். இது சமூக மற்றும் பொருளாதார கொள்கைகளுக்கு பெரும் சவாலாக காணப்படுகிறது.

அத்தியாயம்-04 இல் விபரிக்கப்பட்டது போல் ஒன்றிணைந்த நகரங்களின் அபிவிருத்தியே இலங்கையின் பொருளாதார அபிவிருத்தியாக காணப்படுகிறது. மேல்மாகாண பிராந்தியத்தின் மாநகரமும் (கொழும்பு மற்றும் அதனை சுற்றியுள்ள பகுதிகளை உள்ளடக்கியது) ஏனைய 08 மாகாணங்களின் தலைநகரங்களும் சேர்ந்து இலங்கையின் மொத்த உள்நாட்டு உற்பத்தியில் 71 சதவீதப் பங்கினை வகிக்கின்றன. அதில் மேல்மாகாண பிராந்தியம் மட்டும் மொத்த உள்நாட்டு உற்பத்தியில் 40 சதவீதம் செல்வாக்கு செலுத்துகின்றது. நகர்ப்புற பொருளாதாரத்திற்கான இலங்கை நகரங்களின் நிலை தொடர்பான மதிப்பீட்டு பகுப்பாய்வானது எவ்வாறு உற்பத்தி நிறுவனங்களின் செறிவு (Location Quotient) மற்றும் தொழிலாளர் உற்பத்தி திறன் மதிப்பீடு (Labour productivity assessment), வளர்ந்துவரும் நிறுவனங்களை அடையாளம் கண்டு அபிவிருத்தியில் பின்தங்கிய நகரங்களின் எதிர்கால வளர்ச்சிக்கு உதவும் என்பதனை விவரிக்கின்றது. நகர போட்டிச் சுட்டெண் (City Competitive Index) பகுப்பாய்வானது நகர்ப்புற போட்டித்தன்மையில் பின்தங்கிய மற்றும் குறைந்தளவு அபிவிருத்தியடைந்த நகரங்கள் எதிர்கொள்ளும் பிரச்சினைகளையும் தடைகளையும் இனங்கண்டு அவற்றின் வியாபார மற்றும் முதலீட்டை ஊக்குவிக்கும். இடம்சார் தொழிற்துறைகளின் செறிவின் அளவீடு (Location Quotient) மற்றும் நகர போட்டிச் சுட்டெண் (City Competitive Index) ஆகியன நகரங்களின் பொருளாதார நடவடிக்கையை கண்காணிப்பதற்கான முக்கிய கருவிகளாகும். அத்துடன் அவை எதிர்கால

பொருளாதார கொள்கைகளுக்கும் முதலீட்டிற்கும் வழிகாட்டியாக அமைகின்றன. நகர்ப்புற பொருளாதாரங்களில், குறிப்பாக அபிவிருத்தியில் பின்னிற்கும் நகரங்களில் பால்நிலை சமத்துவமின்மை ஒரு முதன்மை தடையாக உள்ளடக்கப்பட்டிருக்கின்றது. உதாரணமாக, திருகோணமலையில் 77 சதவீதமான ஆண்களும் வெறும் 22 சதவீதமான பெண்களுமே தொழிற்சந்தையில் பங்கேற்கின்றனர்.

இலங்கையின் நகர்ப்புற மக்களுக்கான வீட்டுத்திட்டவசதிக்கொள்கைகள் சிக்கந்தன்மை வாய்ந்தவையாக காணப்படுவதனை **அத்தியாயம்-05** எடுத்துரைக்கின்றது. பல்வேறுபட்ட காணி உரித்துடன் தொடர்புபட்ட வீட்டுக்கொள்கைச் சவால்கள், ஏற்றுக்கொள்ளத்தக்க விலையில் விநியோகம், உயர் தரத்திலான வீட்டுத்திட்டம், வீட்டு நிதி நிலைமைகளை அணுகுவதில் உள்ள சிக்கல்கள் ஆகியவற்றை இந்த பகுப்பாய்வு அடையாளம் காண்கிறது. மேலும் இப்பகுப்பாய்வு, இலங்கை மக்களினுடைய வீட்டுத்திட்டம் சார்ந்த நீண்டகால பாரம்பரியத்தையும், உலகளாவிய ரீதியிலான மக்கள் செயல்முறைகளையும் வீட்டுக்கொள்கைகளுக்கான மாறுபட்ட மக்கள் தேவைகளையும் ஆராய்கிறது. நகர்ப்புற குடியிருப்பாளர்களின் வீட்டு அனுபவங்கள் மற்றும் அபிப்பிராயங்கள் பற்றிய ஆய்வுகளும் ஒருங்கிணைந்த குடியேற்ற திட்டமிடலின் ஒரு பகுதியாக காணப்படுகிறது. வீட்டுத்திட்டக் கொள்கைகளில் காணப்படும் முக்கிய பிரச்சினை 09 மாகாண தலைநகரங்களினதும், குறிப்பாக, மாநகர எல்லைக்கு வெளியே அமைந்துள்ள பரந்த பகுதி, பின்தங்கிய பிரதேசங்களின் மற்றும் குறைந்த அபிவிருத்தியடைந்த நகரங்களின் முறையான தரவுகளின் பற்றாக்குறையே ஆகும்.

மாநகர சேவைகள் மற்றும் பயன்பாடுகளுடன் சம்பந்தப்பட்ட வீடுகள் தொடர்பான பிரச்சினை **அத்தியாயம்-06** இல் அலசப்படுகின்றது. பல நகரங்களில், விரிவான பரந்த விஸ்தீரணம் ஒரு முக்கிய பிரச்சினையாக காணப்படுகிறது. அதாவது நகராட்சி சேவைகளுக்கான பெரும்பாலான கேள்விகள் அல்லது தேவைகள் நகராட்சி எல்லைக்கு அப்பால் வதியும் மக்களிடமிருந்தே வருகின்றது. உதாரணமாக, 2017ⁱⁱ ஆண்டின் கண்டி நகராட்சி பகுதியின் மதிப்பீட்டு சனத்தொகை 113,000 ஆக காணப்படுகின்ற போதிலும், நகர விளிம்புகளில் வாழும் சனத்தொகை 117,000 ஆகும். இந்த போக்கு 09 மாகாண தலைநகரங்களிற்கும் பொதுவானதாகவே காணப்படுகிறது. இந்நிலைப்பாடு கல்வி மற்றும் சுகாதாரம் சார்ந்த பொதுச்சேவைகளை வழங்குவதிலும் பராமரித்தலிலும் ஒருங்கிணைப்பு, நிதி தொடர்பான சவால்களை உருவாக்குகின்றது. அனைத்து நகரங்களிலும் குறிப்பாக கழிவு நீர் மற்றும் திண்மக் கழிவு முகாமைத்துவம் சம்பந்தப்பட்ட நீர்-சுகாதார சவால்கள் காணப்படுகின்றன. அடுத்த முக்கிய சவாலாக காணப்படுவது சமூக பொருளாதார வளர்ச்சியை அதிகரிப்பதற்காக சமூக அபிவிருத்தி சேவைகளை அதிக பின்தங்கிய நகரங்களுக்கு விரிவாக்குதல் : உதாரணமாக, பதுளையில் வெறும் 3.1 சதவீதமான கட்டிடப்பகுதியே சுகாதாரம் மற்றும் கல்விக்கு ஒதுக்கப்பட்டுள்ளது அதேவேளை குருநாகலையில் 9.1 சதவீதமான கட்டிடப்பகுதி சுகாதாரம் மற்றும் கல்விக்கு ஒதுக்கப்பட்டுள்ளது என்பது குறிப்பிடத்தக்கது.

நாடளாவிய ரீதியிலும், இலங்கையின் நகரங்கள் மத்தியிலும் மேம்பாட்டிற்கான மறுசீரமைப்பை முன்னெடு-

த்துச்செல்ல நகரங்களுக்கு இடையிலும், கிராம-நகரங்களுக்கு இடையிலுமான இணைப்பு முக்கிய அம்சமாக **அத்தியாயம்-07** இல் கோடிட்டுக் காட்டப்படுகின்றது. குறிப்பாக சாலைகள் மற்றும் புகையிரத உட்கட்டுமானங்களில் அதிக முன்னேற்றம் ஏற்பட்ட போதிலும் அவற்றை நெறிப்படுத்துவதிலும், வளர்ந்துவரும் தொழிநுட்பங்களிலும் இன்னும் சவால்கள் இருக்கவே செய்கின்றன. இணைய இணைப்பு குறைந்தளவிலும், அதே வேளை மேம்படுத்தப்பட வேண்டிய ஒன்றாகவும் காணப்படுகின்றது. உலகளாவிய ரீதியில் இணைய பதிவிறக்க வேகம் சராசரியாக 09 Mbps ஆக காணப்படும் அதே வேளை, 09 மாகாண தலைநகரங்களில் உள்ள பொது நிறுவனங்களின் பதிவிறக்க வேகம் வெறும் 02 Mbps ஆகும். தனி நகரங்களுக்கிடையில் தனியார் வாகன பயன்பாட்டின் விரைவான அதிகரிப்பு காரணமாக மாநகர இணைப்பு வகைப்படுத்தப்பட்டுள்ளது. விசேடமாக பெரிய நகரங்கள் நகர்ப்புற வசதிகளை அனுபவிக்கின்றன. இதன் விளைவாக நீண்ட தூர பயணங்கள் சாத்தியமான போதிலும், நகர வாழ்க்கையில் இவை பல்வேறு வழிகளில் எதிர்மறையான தாக்கத்தை ஏற்படுத்தின. இந்த போக்கினை தடுக்க பொது மற்றும் பசுமையான போக்குவரத்து உட்கட்டமைப்பு மேம்பாடுகள் நவீன காலத்திற்கு ஏற்றவகையில் மேம்படுத்தப்பட வேண்டும். பெண்களின் பாதுகாப்புடன் தொடர்புடைய பொது போக்குவரத்து பயன்பாட்டை அதிகரிப்பதற்கான குறிப்பிடப்பட்ட கட்டுப்பாடு அவசியமானதாகும். இலங்கை நகரங்களின் நிலை தொடர்பான திட்டத்திற்காக நாடாத்தப்பட்ட பொது போக்குவரத்து பயனாளர்கள் கணக்கெடுப்பில் 70 சதவீதமான பெண்கள் பல்வேறு போக்குவரத்து தொல்லைகளை சந்தித்துள்ளார்கள் என தெரியவந்துள்ளது.

ஆசிய பிராந்தியத்தில் இலங்கை போன்ற பல நாடுகள் காலநிலை மாற்றம் மற்றும் அதனுடன் தொடர்புடைய அபாயங்களால் அதிகம் பாதிப்படைகின்றன. அதற்கிணங்க 09 மாகாணங்களின் தலைநகரங்களும் நிலச்சரிவுகள், வெள்ளம் மற்றும் அதனால் ஏற்படும் நோய்தாக்கங்களுக்கு கடுமையாக பாதிக்கப்படுவதால் எத்தகைய காலநிலை அபாயங்களை இவை சந்திக்கின்றன என்பது பற்றி **அத்தியாயம்-08** விளக்குகின்றது. கண்டியில் காலநிலை அபாய இடர்பகுப்பாய்வின்படி உதாரணமாக, 14 சதவீதமான கட்டிடப்பரப்பு மிதமான நிலச்சரிவு ஆபத்திற்குட்பட்ட பகுதிகளிலும், 0.4 சதவீதம் (06 ஹெக்டேயர்) மிகவும் ஆபத்தான பகுதியிலும் அமைந்துள்ளன. காலநிலை மாற்றம் ஏற்கனவே உள்ள அபாயங்களை மேலும் அதிகரிக்கும் நிலையைத் தோற்றுவிப்பதோடு அதிகரித்த வெப்பநிலை, கடல்மட்ட உயர்வு போன்ற புதிய அச்சுறுத்தல்களையும் கொண்டு வரும். நகர்ப்புற பகுதிகள், குறிப்பாக பரந்திருக்கும் நகரங்கள் சனத்தொகைப் பரம்பலின் பண்புகளினாலும், அவர்களின் நிலப்பயன்பாட்டினாலும் நலிவடைந்து காணப்படுகின்றன. மேல்மாகாண பிராந்திய மாநகரத்தில் உதாரணமாக, விரைவான நகர்ப்புற விரிவாக்கம் காரணமாக வெள்ளத்தால் பாதிக்கப்பட்ட பகுதிகளில் அதிக எண்ணிக்கையிலான மக்கள் வசித்ததனால் வெள்ளம் தொடர்பான இறப்புகள் குறிப்பிடத்தக்க அளவு அதிகரித்துள்ளது. இந்த அச்சுறுத்தலுக்கு பதிலளிக்கும் முகமாக, இலங்கையின் 09 மாகாணங்களின் தலைநகரம், முக்கிய சுற்றுச்சூழல் அம்சங்களை உள்ளடக்கியதாக நிலப்பயன்பாட்டு வரைபடம் காணப்படுகிறது.

Aerial view of Jaffna

Source: UN-Habitat/Charlene Liao

இந்த அறிக்கையின் இறுதி அத்தியாயம் நகர்ப்புற நிர்வாகம் மீது கவனம் செலுத்துகிறது. இந்த **அத்தியாயம்-09** மாகாண தலைநகரங்களில் உள்ள உள்ளூர் அதிகார சபைகளின் செயல்திறனை அளவிடுவதற்கு நகர நிர்வாக சுட்டெண்ணை (City Governance Index) முன்னிறுத்துகின்றது. மாநகர சபைகள் உட்கட்டமைப்பை மேம்படுத்தி வருவாயை உயர்த்துவதிலும், அடிப்படை நகர்ப்புற சேவைகளை வழங்குவதிலும் கணிசமான நிதி அழுத்தங்களுக்கு முகங்கொடுக்கின்றன. மொத்த அரசு வருவாயில் 1.6 தொடக்கம் 2.6 சதவீதம் மட்டுமே உள்ளூர் அதிகார சபைகளுக்கு ஒதுக்கப்பட்டுள்ளது. மேலும் நகராட்சி எல்லைக்கு வெளியே விளிம்பிலே வசிக்கும் அதிகளவான சனத்தொகைக்கு சேவைகள் வழங்குவதில் தடைகள் காணப்படுகின்றன. இதற்கு மேலதிகமாக குழப்பகரமான இரட்டை ஆட்சியமைப்பின் கட்டமைகள், பொறுப்புக்கள் மற்றும் நிதிச்சேவைகள் என்பன ஒருங்கிணைக்கப்படாதவையாக காணப்படுகின்றன: இவை பலவீனமான ஆட்சி விளைவுகளை உண்டுபண்ணும்.

அபிவிருத்தியில் குறைந்த, பின்தங்கிய பகுதிகளிலுள்ள நகரங்கள், மேல்மாகாணப் பகுதிகளிலும் அல்லது கொழும்பு தலைநகருடன் நன்கு இணைக்கப்பட்ட நகரங்களைக் காட்டிலும் குறைவாகவே செயலாற்றுகின்றன என்பதை நகர நிர்வாகச் சுட்டெண் வெளிப்படுத்துகின்றது.

இறுதியாக, **அத்தியாயம்-10** இலங்கை நகரங்களுக்கான வீதி வரைபடங்களை வழங்குகிறது. இது அனைத்து இலங்கையர்களுக்கும் சிறந்த நகர்ப்புற எதிர்காலம் என்ற குறிக்கோளை அடைய சிறந்த வழிகாட்டியாக அமைகிறது. அறிக்கையின் அறிமுகத்தில் கோடிட்டு காட்டிய 05 முக்கிய அம்சங்களான **போட்டித்திறன்** (Competitiveness), **உள்ளூர்வ** (Inclusivity), **மீள்திறன்** (Resilience), **பாதுகாப்பு** (Safety) மற்றும் **நிலைத்திருக்கும் தன்மை** (Sustainability) என்பன இந்த அறிக்கையின் ஆய்வினைக் கட்டமைத்துள்ளன.